

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
sena primerno smanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvu
administracija in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna
števil. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Omejena ali splošna svetovna vojska?

Angleška ima sedaj odločbo v rokah, ali ima sedanja vojska omejena ostati, ali pa raztegniti se čez vso Evropo. Že tačas, ko je Angleška izrekla svojo nevtralizacijo, izrazili smo svojo dvomljivost, da bi se dala vojska omejiti, kajti težko je verjeti, da bi druge evropske vlasti mirno gledale, kedar bo Turčija razpadala, nasprotno je veliko bolj verjetno, da bodo hoteli po bolnem možu vsak nekaj podedovati; in delitev dedšine utegne prouzročiti evropsko vojsko. Toliko bolj čudno se nam je zdelo, da je Anglija pred tednom izrekla svojo nevtralizacijo; a skesala se je menda angleška vlada nad to izjavo, ter se zopet začela na boj pripravljati. Angleška vlada dala je na rusko okrožnico jako osoren in nevljuden odgovor; ob enem se je poročalo, da se Anglija oborožuje. Sedaj pa je celo ruski poslanec zapustil London. Vse toraj kaže, da hoče angleška vlada Turkom pomagati. Gladstone, Russell, Carlyle in drugi se sicer trudijo, odvrniti državo od te nevarne poti, pa angleški narod Rusom ni bil nikoli prijazen, zato se je bati, da bodo ti možje med narodom našli premalo podpore. Carlyle piše, da angleška vlada nekaj storiti namerava, na kar jej mora cela Evropa vojsko napovedati. Kaj je to „nekaj“, še ne vemo, nekteri pravijo, da hoče Carigrad zasesti, eni, da Egipt, eni pa zopet mislijo, da hoče podnetiti poljski ustanek, ter Poljake podšuntati proti Rusom. Vendar vse to še ni dovolj, da bi cela Evropa

Angliji vojsko napovedale, za to se ugiba to in ono, kaj je neki Carlyle s tem mislil, ktere svet pozna kot treznega moža, ki vé, kaj piše. Če pa res Angleži pridejo na bojišče, potem tudi Avstrija ne bo dolgo čakala. Nemčija pa že sedaj po svojih organih naznanja, da Rusije ne bo zapustila, ter jej bo zvesta na strani stala, če se vname svetovna vojska. Ker se o Italiji še ne vé gotovo, na katero plat se misli zasukati, bilo bi za Avstrijo silno nevarno, ako bi se v boj spustila na lepe besede angleške in za angleške koristi. Anglija sama pa se podà v boj, v katerem bo malo ali nič dobiti, pa mnogo, če ne celo vse zgubiti. Kajti če Anglija zgubi Indijo, zgubila je tako rekoč vse; in Indija ni ravno tako gotova za vse večne čase, kakor morda Angleži mislijo. Rusi tamošnje razmere dobro poznajo, in vedo tudi, da se angleško gospodarstvo opira le na neslogo indijskih knezov in narodov; kakor hitro se ti zedinijo v mislih, tako hitro morajo Angleži umakniti se. Rusiji ni treba ravno velike vojske poslati v Indijo, in vsi knezi in narodi se vzdignejo proti Angležem ter se zavežejo z Rusi. Zatoraj bi Anglija bolje storila, če bi z Rusijo ostala v prijateljstvu. Ako pa sama v svojo pogubosili, neka jej bude; Amerikancem bo tudi prav, če dobijo dober kup angleške kolonije v severni Ameriki, potem ostane samopridnim Angležem še Avstralija, ktere jim nihče jemal ne bo; oni pa se bodo še dolgo spominjali, kedar so bili zavezniki Turkov proti Slovanom.

Z bojišča.

Že zadnjič smo opomnili, da so bili Turki v Dobrudži (med Donavo in Črnem morjem) nastavili sila malo vojakov, ker je Abdul Kerim paša svojeglavno sodil, da se bode glavna armada ruska obrnila proti Jurjevem in da hoče z nabiranjem vojakov v Galacu Turke le slepiti. Vsled tega so Rusi svojo vojno brez posebnih opovir razpostavili ob Donavi. Turki so napako svojo neki sprevideli in vojno svojo v Dobrudži zdato pomnožili. Višji poveljnik ji je Fazli-paša. Večina turške vojne pa se zbira okoli Ruščuka in hoče glavno skrb obrniti na severno-izhodno stran Bulgarsko in z vso močjo braniti črto med Črnovodo in Kustendjem.

Streljanje med Vidinom in Kalafatom še ni prenehalo; turške bombe pa se navadno ne razpočijo. V Kalafat je došlo 48 ruskih topov.

Tudi med Oltenico in Turtukajo bilo je ponoči 12. t. m. hudo streljanje s topovi. Turški pešci so se hoteli v čolnovih prepeljati na rumunsko stran, pa so se morali zopet umakniti, ko se je strel iz rumunskih pušek nanje vsul. General Mann zahteva pomoči.

Iz Ruščuka turška poročila trdijo, da streljanje rusko na Turke pri Totrakauu ne prizadeva nobene posebne škode. Da krogle padajo v stanovanje guvernerjevo in da tujci Ruščuk zapuščajo, to se Turkom ne zdi nič posebnega.

Ruski glavni stan se je premaknil v

Zadnja pesem.

Po M. Jokaju spisal Lukovič.

Vse so zgubili.

Slava prejšnjih bitev, nada domoljubnih sinov, cvet vojne, vse, vso je bilo vničeno v Dragaški bitvi, kjer je Moldavija bila razdejana in ta dežela zopet postala last polomeseca.

Tri in trideset mladih vojakov, vojakov „svetega krdela“, ki so se pod znamenjem sv. križa za vero in dom vojevali, je vendar predrlo z mečem v roci goste janičarske čete ter pobegnilo v visoke gore.

Vsi so bili pogumni, pa tudi vsi še tako mladi. Nihče med temi vojniki za sv. križ in svobodo ni imel več nego dvajset let. Jordaki pak, najhrabrejši in načelnik jih je štel komaj sedemnajst. Po zgubljeni bitvi potegne Jordaki vihrajoči prapor raz droga, ga ovije kot pas krog ledij, porine nož za pas, drugega v pest si stisne, za menoj! zavikne, ter trešči v goste rajde janičarske.

Pogleda nazaj, a samo še dva in trideseteri mu sledijo. Ostale poklal je meč.

Pa dva in trideseteri rešijo svojega načelnika, in še več, celo jetnika imajo Tindarina bega, najmlajšega sultanovega zeta. Bojni šarec zgrudil se je pod njim, on sam je vjet.

V največji stiski bežaje, ga ne popustijo, seboj ga vlečejo v gore, saj one služile jim bojo za kratek čas v varno zavetje.

A zmagujoči Spahi preganjajo jih do pozne noči. Le tu pa tam more mala četa pod skalovjem, nekoliko trenutkov počivati, a glasovi sledečih vragov jih kmalo preženo v novi beg. Spahi jih preganjajo, kolikor morejo; dobro vedó, da med njimi je tudi Tindarin beg.

Solnce šlo je za goro, a izdajalna luna ukrade beguncem varovalno temo. Komaj da zavetje dobó, že prihrumijo janičarji ter jih podijo kot plabe srne.

Mej vrhovi Dragaških gora, vzdigujejo se stolpi sivega poslopja v nočno tmino. Na vrhu najvišjega svetli se dvakratni križ; zadnje dve poslopjini okni razsvitluje že umirajoča svetilnica.

To poslopje je samostan, samotno domovje svetu se odpovedlih redovnic. Če beguni dosepejo do vrat, lahko se odpočijejo od težavnega boja, če tudi le do ranega jutra. Saj po božne device ne bojo vrat zaprle, dokler ni zadnji junak „svete čete“ v zavetju, da, če treba tudi, one umrle bojo za domovje.

Iz zvonika oglasi se otožno don malega zvana.

„Nekdo je v samostanu umrl“, de neki vojak.

„Bo jih tam v kratkem več končalo“, odgovori zamolklo drugi.

Zvonček ravno preneha, ko Jordaki na samostanska vrata potrka.

„Kdo je?“

„Jordaki in Hetajrija.“

Vrata se odpro. Vstopivše sprejme častiljiva starka v belem talarju. Ta je samostanu prednica.

„O pravem času dojdeš. Dobrodošel!“ pozdravi Jordakija.

„Bolj neprilichno bi ne mogel priti, neprilichnejši bi ne mogel biti nego sedaj“, odgovori načelnik grenko.

Zadnji tovariš vstopi. Prednica jih šteje.

„Samo dva in trideset! Kje so ostali?“

„V domovju!“ zavrne Jordaki, kazaje proti nebu.

Prednica gre naprej po stopnicah. Pred velicim vhodom v obedovalnico postoji. Še enkrat se obrne k Jordakiju.

„Dobro došel! O pravem času dojdeš. Deklica, ktero si včeraj sem prinesel, umrla je danes mirno.“

Jordaki se verno prekriža, počasi vrata odpre.

Ploješti, kamor je te dni došel tudi veliki knez Nikolaj. Car je zaukazal, da se morajo vsi principi carske rodbine, ki orožje nosijo, podati ali k južni podonavski, ali k kavkaški armadi, ter kakor drugi častniki službovati ali pri generalnem štabu, ali pri vojni, in podvreči se ukazom poveljnikov. Med temi principi je tudi najmlajši sin carov, veliki knez Sergij, ki je 14 t. m. po spolnjenem 20. letu postal polnoleten. Rumunski knez Karol je v Oltenici do vojakov imel govor, v katerem jih je navduševal k hrabrosti. Poštna zveza z Vidinom je pretrgana.

Rusko-rumunska zaveza ima po „N. W. Tagbl.“ 3 tajne člene: 1. Rusija se zaveže spoštovati neodvisnost Rumunske; 2. rusko pokroviteljstvo dovesti do mednarodne veljavnosti; 3. vrediti trgovsko-politične in vojne zadeve med obema državama.

Turška ladija „Lutsi-Djelil“ (radost sveta), ki se je nedavno od ruske krogle zadeta z vsemi ljudmi vred potopila, bila je največji ladija podonavskega brodovja turškega in je imela 5 velikih topov, s katerimi je 5. t. m. streljala na brajski kolodvor, ko je ravno veliki knez Nikolaj tam bival. Kroglo, ki je tresila v njen kotel, nameril je bil mlad častnik, Somujlo po imenu, kteremu so hvaležni meščani na večer napravili banket in podarili časten dar. Ker se druge ladije turške niso zmenile za to, da bi bile rešile vtoplence, odpisal je ruski poveljnik 3 parne ladijice, ki so pa rešile le enega samega težko ranjenega človeka in seboj vzele tudi veliko rudečo zastavo, ki je vihrala na jadrniku potopljene ladije, čigar špica je štrlela iz vode.

Črnogorska vojna še miruje in varuje le v zadnji vojski pridobljene okraje ter hoče nad Turka še le vdariti, kadar ruska vojna pride čez Donavo.

Vstajniki pa so te dni pod vodstvom Šima Davidoviča hoteli napasti turško mesto Otok. Turci to zapazivši šli so jim naproti in se z njimi sprijeli. Turkov bilo je 5 mrtvih in 7 ranjenih, vstašev pa eden mrtev, dva pa ranjena.

Z bojišča v Aziji poročali so Turki, da se 11. t. m. pri Batumu premagali Ruse, ki

Sredi sobe leži mrlič, kot lepa, blede prikazen iz unega sveta, pozdeva se, kot da bi bila duša, kojo z očmi vidimo, in poljubovaje z ustnami se je taknemo, če tudi vera nam da, da ona daleč tam na unem svetu živi.

Jordaki se približa k bledemu, krasnemu mrtvecu. Bila je še otrok, več ni imela, nego kakih šestnajst let. Žalosti nem poklekne tik trupla, objame jo s tresočima se rokama, saj je sestra njegova ta mrlič, sestra Irena.

A oni drugi mladenec, ki svojih oči od bledega mrliča ne more obrniti, je Marijotis Nasta, zaročenec njen, ko je še živela.

Nepremakljivo zre v njo. Pozdeva se kot bi pogled njegov hotel zapoditi ostudo gnjilobe od lepega trupla. Ali pak je menil, da če človek gleda blede obraz umrle ljube neveste, da tudi on sam mora umreti?

Dve luči svetite tik glave mrličeve, tretji je blede luninin blišč, ki skoz okna zre. Štiri redovnice prepevajo psalme.

Strel pretrga petje. Cvenk razbitega okna se čuje. Janičarji, vragi so pred vratmi.

Jordaki poskoči, stisne Marijota za roko, ne da kaj govorijo, pripravijo se mladanči za boj.

Samostan ima osem oken, pred vsacim stojita po dva branitelja, dva druga sta pripravljena, da puške nabijata. Boj se prične.

so zgubili 4000 mož. Poročilo rusko pa se glasi: Dopršivši vtrjenje pri Mukestatu potisnil je generallajtenant Oktobšio dva oddelka na visočine Katzubanske ob reki Kintriši, ter je Turkom vzel te jako vtrjene kraje, pri kateri priliki so se vsi oddelki vredne skazali starogavne slave kavkaške armade. Zlasti občudovanja vreden bil je vspeh topničarstva, ki je največ pripomoglo k ugodnemu izidu. Šteli so pa Rusi pri tej priliki 12 mrtvih, in 116 ranjenih, med kojimi je bilo 9 oficirjev.

Najnovejši telegram turkoljubne „Reut. Office“ iz Erzeruma poroča: Kozaki levega ruskega krila pridrli so do Baškia, pa so bili primorani umakniti se nazaj v Kagizman. Tudi pri Soganlu-Dagi so se bili Rusi vzdignili, da bi bili menda prijeli turški tabor pri Bardizu, kjer Muktar paša biva. Pa zarad velikega snega niso mogli naprej. V Aleksandropolu in Erivanu primanjkuje živeža, telegraf s Karsom je pretrgan. — Turška poročila iz Carigrada poročajo tudi, da so bili Rusi 9. t. m. pri Karsu, 6. t. m. pa pri reki Ardahanu tepeni, kjer so hoteli vzeti šance pri Amir Oglu.

Iz deželnih zborov.

Govor slov. poslanca Hermana v štajarskem zboru 20. aprila 1877.

„Nisem bil več namenjen govoriti, zlasti ker je na dotičnem kraju vse bob v steno. Pa poročilo, ktero nam je deželni odbor predložil o gospodarstvenem stanju, ali bolje o gospodarstveni stiski dežele, pripravilo me je, da sem svoj sklep premenil.

Ko sem v prejšnjem zasedanju k predlogom finančnega odseka dodal nasvet, deželnemu odboru naročiti, da naj poizveduje o naslednjih javnih naših naprav in zlasti deželne uprave za blagostanje deželno in da naj o tem poroča, utemeljeval sem svoj predlog s tem, da bode visoki deželni zbor še le sprejemši moj nasvet dobil popolno podobo našega stanja, zlasti ker je očitno, da naša stiska izvira iz političnih vzrokov.

Visoki deželni zbor mojega predloga ni sprejel in si ima tedaj sam sebi pripisovati, če bode dobil poročilo, ki ne omenja ne vzro-

Streli gromé. Marsikoji Osman, ki je že sanjal o zmagi, zapade tukaj smrti. Janičarji ne morejo vrat vlomiti. Kdor do njih se predrzne, zadene ga krogla mladenčev.

Ko boj razsaja, redovnice tiho pojejo svoj „Kirie eleison“.

Do polnoči odbijejo mladenči štiri napade in Turci osvedočijo se, da nasprotniki drago svojo kri prodajajo. V Dragašan zato pošljejo po topove. Saj topovi napravijo predor in ostalo dovršijo sablje in puške.

V kratkem dojdejo smrtna žrela. Girlset aga, krvoločni sovražnik, nastavi jih samostanu nasproti. In potem zakliče v samostan, naj brezvspešno brambo popusté, orožje in vjetnika oddajo, ter tako si život ohranijo.

Ko Jordaki to čuje, prime bega za roko, pelje ga v samostanko rako ter pred njim odpre trugo: polna je strelnega prahu.

„Sedaj pojdi nazaj v stolp in od tam govori z agom. Povej mu, da se ne podamo mu, niti na samovoljo niti na milost. Če pak hoče, da lahko od tod živ odideš, naj se z vsemi ljudmi odmakne od samostana, da mi lahko odidemo. Tebe pak pustimo tu. Če pak le enkrat na namostan vstreli, razstrelim poslopje, tebe in nas. Sedaj govori z njim, če ti je življenje ljubo. (Konec sledi.)

kov naše bolezni, ne pripomočkov njenega ozdravljenja, ampak le pove, kar vsi že itak dobro vemo in čutimo, da se deželi slabo godi, ter še tega ne omenja, kako so se naše razmere od l. 1875 sim, s katerim se poročilo sklepa, še shujšale in se hujšajo od dne do dne. Kaj bode deželnemu zboru tako poročilo pomagalo, mi že od začetka ni bilo prav jasno. Zdaj ko stojimo na koncu volilne dobe in je bil čas za preteklo račun skleniti in porazumeti se za prihodnje, trebalo je obširnega ozira v preteklost in pregleda, natančnejega izpraševanja vesti in odkritosrčnejše politične velike izpovedi.

Se ve, da bi moralo nepristransko poročilo tudi brez posebnega povelja deželnega odbora preiskovati vzroke naše gospodarstvene sušice. Toda nihče rad ne pravi: „Oče grešil sem,“ in stranka, ki si je pač svoje dni gospodarstveni napredek kot svoje zasluženje in kot sad svojega sistema prisvojevala, se sedaj povsod brani, da bi bila gospodarstvenemu krahu oče, dasi se je že čestokrat na očestvo tožila.

Sklicujejo se na gospodarstveni zastanek v vnanjih državah, pa ne pomislijo, da tam veljajo ravno tisti vzroki, ker si je liberalizem skoraj po vsem kontinentu pridobil gospodstvo in večina evropskih držav vsled tega stoji na nizkem državniškem in nravnem stališču.

Strankarsko stališče je vzrok, da je poročilo meje svoje bolj skrčilo, kakor bi bilo po duhu in besedi naročila deželnega zbora smelo. Ne mislim, da je visoki deželni zbor pri svojem naročilu edino le preiskovanje denarnega in zemljišnega prometa pa davkarskih števil in sostavo razkazkov imel pred očmi, marveč mislim, da je imel pred očmi načrt celega gospodarstvenega življenja našega ljudstva v njegovi celoti in njegovih delih po vseh njegovih izjavah v jeziku, veri, odnašnjih, pravu, državi in znanstvu, pa popis vsega tistega, kar ima na vse to velik vpliv, in naposled nasvetovanje vsih pripomočkov, ki k zdravemu razvoju ljudskega življenja pripomorejo.

Če bi bilo gospodarstveno življenje ljudstva neodvisno od vnanjih političnih vplivov, potem bi bil v prvi vrsti deželni odbor, zlasti kakor on tolmači svojo kompetenco, odgovoren za deželno stisko, ktere odgovornosti pa on gotovo ne bode prevzel in ktere bi tudi jaz z njim ne hotel podpisati. Gotovo tedaj ravnaj v smislu gospoda poročevalca, če nekoliko pretresem politične momente, brez katerih se gospodarstveno stanje dežele prav presoditi ne more. Ne vem, kako bi ljudstvo gospodarilo, če nima n. pr. pravne varnosti, ima slabe šole in slabo upravo.

Da izvan nravne postave kakor za posameznega tako tudi za državo in narode ni zveličanja, in da je nepogojna pravica javne oblasti prva in zadnja pogoja občinskega napredka, in da mogočniki, če sebi izročene oblasti prav ne izvršujejo, velik greh storé, za čigar nasledke so odgovorni svojim bližnjim in tistemu, od kterega ta oblast izvira, mi bode menda tudi g. poročevalec pritrdil.

Skoz kukalo teh načel je bilo treba reči preiskovati in g. poročevalec bi bil čudne reči zapazil in ključ k našej gospodarstveni stiski našel.

Poročilo stavilo si je preozke meje, ker splošno in konečno deželnemu odboru pripisuje le nalogo za ohranitev ravnotežja v deželnem proračunu. Jaz pa mislim, da ima deželni zbor še kaj več storiti, da mora sploh skrbeti za blagostajne deželno, ki z omenjenim ravnotež-

jem ni zmerom eno in isto, da mora čuvati in varovati koristi, veljavo in pravice deželne, da mora kontrolirati in zavračati tudi državo, dokler ona oskrbuje našo deželo, z eno besedo, da mora vse opravičene koristi deželne vzeti pod svoje varstvo in odvrniti vse škode.

Opominjaje najbolj bistvenih napak, ki ljudsko življenje ovirajo, imenujem v prvi vrsti čedalje bolj se razširjajočo nevero. Po mojem mnenju ima deželni zbor dolžnost za pravne in vrske koristi ljudstva vsaj enako blagovoljno skrbeti, kakor za gmotne. Tisti ni državnik, ki ne vé, da noben narod, nobena država brez vere obstati ne more. Brez vere so ljudje brez spoznanja najzadnjega vzroka in najvišjega cilja in konca, in bi bil naš narod le zaničevanja vredna druhal.

Država nima cerkve, ki je najbolj lastna zadeva naroda, napadati, v njene pravice segati in tako vest vznemirjati, pohujšanje dajati in mir v deželi motiti. Obžalujem, da poročilo te najboljvažne zadeve naroda z besedico ne omenja in državi ne pové, da medsebojno spoštovanje duhovske in posvetne oblasti bilo bi na korist pa tudi po želji dežele naše.

Tudi za ljudsko šolo, ki tako neizmerno vpliva na deželno denarstvo in na razvoj ljudskega značaja, v poročilu ni nobenega prostorčka, dasi bi se mu bilo pristalo, opravičeni vpliv družine, občine, cerkve in dežele do ljudske šole spoznati in državo opomniti, da nima prav, če vse te več ali manj odriva, ljudsko šolo, ktera mu ni nič mar, sebi prisvojuje, občinam in deželi pa le naklada, da naj za potrebne reči skrbé, ktere potrebne reči pa razun tega še mnogo presegajo to, kar srenje in dežela premorejo. Poročevalcu ni moglo biti neznano, kako srenje in dežela pod tem novim bremenom zdihujejo, in kako mladina zdihuje pod butaro razum presegajočih, večidel nepraktičnih učnih predmetov.

Jaz sodim, da ni narod zaradi države in mladina ne zaradi šole na svetu, ampak ravno narobe, in da se državi ne pristuje ljudstvo za svoje posebne namene pripravljati, ali šolo rabiti kot materijal za nevarne pedagoške poskušnje, ali celo za strankarske namene kot bojni pripomoček zoper cerkev, ali kot zavod za zatiranje narodnosti. Tej prenapeti gorečnosti za šolstvo, ki nam se je že zdavnej zdela sumljiva, trebalo je tem bolj nasprotovati, ker je že zdavnej znano, da novošegna omika človeštva ni bolj zboljšala in tudi ne bolj osrečila.

V deželi nam živi drug narod, (Slovenci. Vred.) po misli državini nižji plemo, kos avstrijske raje, ki še vedno zastoj pričakuje priznanja za duševno izobraževanja potrebnih pogojev. Na čelu učne uprave je mož, ki dobro, kakor ne kmalo kdo umeva v kljub §. 19 (vstanovnih postav) pravičnim narodnim zahtevam slovanskih narodov avstrijskih na prste stopati. (Dobro na desnici.)

Kmetje so v deželi najštevilnejši stan, plačujejo največ davkov, največ pridelajo in največ povžijejo, pa so gledé političnih pravic — druga raja v deželi.

Poročilo se na narodne koristi naših slovanskih sodeželanov ni nič oziralo, nima nad raznimi volilnimi redi nič grajati, prezrlo je celo hudo motenje ljudskega življenja, ki izvira iz čedalje slabije varnosti in npravnosti, iz odrtije in splošnega ubožanja.

(Konec sledi.)

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani, 16. maja.

V ogerskem zboru je Tisza na interpelacijo hrvatskega poslanca Miškatoviča o združenji krajine odgovoril, da je dolžnost vsakega ministra podpirati izvršitev zakona, da pa današnje politične zamote za spojitev granice s Hrvatsko niso ugodne. 14. t. m. pa je Simony (ne Somssich kakor je zadnjič stalo) vlado interpeliral o dogodkih v Zagrebu, zlasti, je li res, da je pri sprejemu nadvojvoda Albrechta vojaška godba svirala rusko himno in so bile res viditi tudi ruske zastave? Je-li dalje res, da so se teh demonstracij (!?) vdeležili vsi organi vladnih vojaških in cerkvenih oblasti, in kako se dajo te demonstracije strinjati z nevtralno politikom, ktero ste proglasile obe državi avstro-ogerske monarhije? Odgovor Tiszov bil je jako zmeren. — V Budapešti se mnogo govori o odstopu ministra Andrassyja; tudi se čuje, da hočejo Somssich in drugi izstopiti iz vladine stranke.

Vnanje države.

Carigradski parlament je sklenil vladi angleški poslati zahvalnico zaradi odgovora, kterege je dala na rusko okrožnico. „Presse“ poroča, da hoče Angleška, ako Rusija pridobi Carigrad, zahtevati polotok Galipoli, da bi gospodovala nad Dardaneli. Brodovje njeno imelo je 15. t. m. prijadrtati v Port Said. Tudi na Kandiji Angleži šuntajo prebivalstvo, da bi Angleže poklicali na pomoč in jim dali priliko posesti ta otok.

Rumunsko starašinstvo je sprejelo s 36 glasovi proti 7 od Ghika nasvetovani dnevni red, ki se strinja s sklepom zbornice poslancev, da naj se Rumunska vdeleži vojske in si prisvoji popolno neodvisnost od Turčije, ktera deželo k vojski sili. — Na Donavi so Rumunci vzeli neko madjarsko ladijo, ki je bila napolnjena s kontrebantom.

Španjska vlada se je prva izrekla za svetovno vlado papeževo in obljubila podpirati prizadevanje za popolno osvobodenje papeževo, če bi ktera vlada to sprožila. — Govori se tudi, da je z Anglijo sklenila pogodbo, po kateri ji hoče 80.000 mož poslati na pomoč, če na iztoku prične vojsko.

Ruski poslanec grof Šuvalov je te dni na popotovanju svojem iz Londona došel v Berlin, ter se od onod podal tudi k knezu Bismarku.

Izvirni dopisi.

Iz Reke, 13. maja. (Nadvojvoda Albrecht) je došel sinoči ob deveti uri v naše mesto. Kolodvor je bil ves ukrašen z lovorovimi vencami in zastavami — seveda madjarskimi. Da-si bi bil vsakedo moral misliti, da bodo vsi navdušeni sprejeli slavnega vojvoda tu v Reki kakor so ga pred nekoliko dnevi v Zagrebu, vršilo se je pri nas vse to nenavadno tiho; ni sicer lepo, a istina je — sprejem nj. vis. je bil zelo mrzel. Vse, kar se je tu godilo, moralo je tako biti da bi se ne žalila dostojnost in čast, ki jo imamo izkazovati cesarske rodovini. Mnoge je sicer prignala radovednost, ki pri tacih prilikah igra glavno vlogo — a došli so brez srca, brez občutkov. Z velikim ropotom je tudi našega mesta godba — vojaško so nam lani v Dalmacijo poslali — prišla na kolodvor, a ko je vlak prisôpihal, je molčala ter se tiho splazila nazaj, do mestnega trga, kder je zaigrala jedini marš, kterege zna,

potem pa se je razšla. Tu pa tam je kakov lačen fakir s tužnim glasom odmevajočim mu po praznem žledcu zakriknil svoj „eviva“; a gotovo mu ni bil na mislih Albrecht, nego palenta, ktereje je svoj pozdrav poslal. Evo vam toraj očitivnega vpliva madjarizma, kteri bi Turkom žrtvoval vse, a svojemu vladarju in njegovi rodovini niti poštenega srca ne pokazuje.

Pravi kontrast mesta Reke je bila ta večer vas Sušak, ktero Rečina deli od našega madjarskega teritorija. Neznatni, dasi čedni Sušak blestel se je sinoči v sjaju svojih luči — a mrklo in tamno je gledala tja preko Rečine sovražna madjarska hči Reka na svojega hrvatskega brata. Slovanskih barv zastava je vihrala ponosno nad županijo, ktero so krasili prelepi slavoloki sledečih napisov:

Predlog junaka
Svi mole Hrvati,
Iz varvarskih šaka
Nek nam naše vrati!
Živio zaštitnik Hrvata!

Tako je bila tukaj na malem prostoru videti velika razlika Slovanstva in Madjarstva; ktero prvo so sinoči zastopali naši bratje Hrvati v imenu vsega našega ogromnega rodú, a drugo je tudi jasno pokazalo svoje simpatije do rodovine habsburške ter se tako očito še jedenkrat izreklo za svojega divjega pobratima Turka, da nam ni treba še komentara dodajati. —

Nadvojvoda Albrecht si danes ogleduje mornarsko akademijo in druge vojaške zavode ter potler jutri zopet otide skozi St. Peter na Dunaj. Slava njemu in vsem Slovanov zaštitnikom!
Reški.

Domače novice.

V Ljubljani, 17. maja.

(Mestni odbor) ima jutri 18. t. m. ob 5. uri popoldne svojo mesečno sejo.

(Romanja v Rim) se bodo iz Kranjskega vdeležili: Preč. prošt Anton Jarc iz Ljubljane, fajmoštri: Ignacij Eržen, v pokoju v Ljubljani, Matej Tavčar iz Komende, Janez Volčič iz Šmarjete, Janez Vesel od sv. Duha, in kaplanje: Franc Grivec iz Leskovca, Janez Novak iz Mošenj, Janez Tavčar iz Breznice, Ignacij Šalehar iz Trebelna, Janez Mervec iz Dragatuša; izmed laikov pa: Valentin Treven, župan iz Idrije, Martin Triller, Stanouik, kupec Hafner in Bogataj iz Loke. Kaplana Tavčar in Novak odrinila sta sinoči Grivec in Vesel pa potujeta po morju iz Trsta v Ankono. Stanovali bodo vsi naši romarji v vstavu sv. Hieronima; bratovščina sv. Mihela na Dunaju se je pa obrnila tudi do nekterih gostilničarjev v Rimu, kteri bodo romarje sprejemali in s stanovanjem in hrano preskrbovali po 12, 10 in 7 laških lir. Sprejem pri sv. Očetu bo 27. t. m. Drugi romarji odidejo binškošne praznike.

(Porotniki) ki so bili v pondeljek pri deželni sodnji v Ljubljani izžrebani, so sledeči: Karol Ahčin, trgovec, Anton vit. Gariboldi, poslanec, Jože Hauffen, hišni pos., Anton Kremžar, hišni pos., Vincenc Krisper, trgovec, Jakob Mehlé, branjevec, Lorenc Mikuš, marelar, Nikolaj Ronner, hišni pos., Nace Seman, trgovec, Jakob Špoljarič, ključar, Reinhold Činčelj, fabribant, in Ivan Zitterer, barvar — vsi v Ljubljani; Janez Božič, pos. na Mlaki; Marko Črnič, pos. v Komendi; Janez Hauptman, usnjar v Kranjski gori; Gregor Hočevnar, pos. v Loki; Anton Hrovatin, pos. v Vipavi; Karol Kaučič, pos. na Razdrtem; Janez Koban pos. v Cirkni; Anton Kumer, pek v Kranji; France Kural, pos. v Mengši; Karol Mali, usnjar v Tr-

žici; Janez Mali, strojar v Radoljci; Vincenc Mežan, pos. na Bledu; Rudolf Naglič, trgovec v Loki; France Narobe, pos. v Trzinu; Miha Okorn, pos. v Šentjurju; Fr. Škofic, kmetovalec v Imovici; Miha Staré, pos. v Mengšu; France Steinmetz, trgovec v Železnikih; Julij Strobelj, pos. na Štangi; Jurij Šepetavec, krčmar v Štepanji vasi; Matej Tomec, podobar v Št. Vidu; Janko Urbančič, grajščak pod Turnom; Evgen Vilhar, grajščak na Kalcu; Janez Vodnik, pos. Zaborštom. — Namestniki: Janez Föderl, pek, Artur Mühleisen, trgovec, France Petavar, urar, Henrik Reichmann, kramar, Valentin Rihar, hiš. pos., Jože Zelnik, hiš. pos., Nace Šusteršič, krčmar, Janez Tomec, hiš. pos. in Viljem Volheim, hiš. pos. — vsi v Ljubljani.

(Izlet „Sokola“) preteklo nedeljo je bila prav lepa veselica, čeravno ni bilo posebno veliko število „Sokolov“ v obleki. Okoli pol šestih zjutraj je odrinil „Sokol“ z zastavo iz Ljubljane. Pot do Gamelj je bila že nekoliko gorka. V Gameljnah so bili vaščani postavili velik maj z narodnimi zastavami. V Šmartnu je bil čez cesto napravljen slavolok s pozdravom. Na čelu nekoliko vaščanov je pozdravil ondašnji gospod župnik „Sokola“, kteremu se je bilo pridružilo več drugih Ljubljančanov; vaščanski fantje pa so vrlo pokali z možnarji. Poslovivši se spusti se četa pevajoč hrvaško potnico „Banovci“ v goro. Proti deveti uri dospé na vrh, kjer je bilo že Ljubljančanov in ljudstva z okolice več. Po zajutruku je bila maša, pri kateri so ljubljanski pevci prav lepo peli. Do pol ene ostane „Sokol“ na vrhu, od koder je krasen razgled, potem se poda na Brod. Tam je bil zopet sprejet s pokom možnarjev, pred slavolokom pa so mu tacenjska dekleta pripele krasen venec na zastavo. Popoldne je bila živahna zabava s petjem do večera, ktere se pičel dež ni mogel motiti. Ljudstva je bilo mnogo nazočega, vse veselo, red najlepši. Ob večeru nastopi „Sokol“ pot proti domu, a vstavi se še v Šentvidu pri Kraljiči „na masele stojé.“ Tudi tu je bil živahno sprejet. — Potem pa je odrinil tiho v Ljubljano nazaj. — Ta izlet kaže zopet, kako priljubljena so naša društva pri narodu. Bi li ne bilo prilično, da napravi tudi kako drugo društvo, n. pr. Čitalnica, kak izhod v okolico kam? Ljudje se tega vesele, Ljubljančani pa se vsaj razhodijo, če družega ne. Tako se sprijaznujejo mesta z deželo. — Nekoliko čudno se je moralo zdeti le to, da „Sokolov“ v obleki ni bilo več. Ako človek vidi živahno gibanje, ki je ob telovadnih dnevih v telovadnici, bo pač prašal: „Kje so bili pa drugi Sokolci?“

(V Ljubljano skočila) je bila 15. t. m. ob 1/2 6. uri zjutraj blizo Žabjeka neka mlada žena, neki dijak je pa skočil za njo in jo srečno izvlekel iz vode. Kaj jo je težilo, da si je hotela sama vzeti življenje, se ne ve. Premnogi samomori so slabo znamenje sedanjega časa. Z Dunaja se poroča, da se je od sobote do ponedeljka zgodilo pet samomorov. Med nesrečnimi bila je tudi 14letna deklica, ki se je obesila, ker mati ni hotela pospeševati nekega znanja! Tudi o znanem vstavovernem poslancu pl. Bäuerle-tu, ki je v hotelu „zum goldenen Lamm (Praterstrasse)“ nenadoma umrl, se govori, da si je najbrže, sam vgonobil življenje.

Razne reči.

— Priučit. preskušnjiv Ljubljani meseca aprila je dobil 1 sprašani za meščan-

ske šole spričalo št. III., za ljudske šole je dobil 1 spričalo št. II., 8 jih je dobilo spričalo št. III. in 4 sè št. IV.

— † V Šentjerneji na Dolenjskem je umrla 10. t. m. bivša pomožna učiteljica gdč. Emilija Korošic. Zbolela je 1. maja; 6. jo je krč prijel, zgrudila se je na tla in odsihmal ji je besedo zaprlo, dokler ni svoje duše stvarniku izročila. — V Dvoru na Dolenjskem je umrl 23. p. m. po daljnem bolehanju g. Jožef Duler, rojen je bil v Vavtvasi l. 1842., a učitelj je bil od l. 1862.

„Učit. Tovarš.“

— Hud potres je bil te dni v južnoamerikanski državi Peru ter je pokončal otok Iquique.

— Hrvatska deputacija, ki se poda k pedesetletnici sv. Očeta v Rim, bode imela posebno avdijenco 30. maja. Razun škofov Mihajloviča, Strosmajerja in Smičiklase se bodo vdeležili deputacije še umir. vel. župan požeški, Miroslav Kraljevič, zagrebski kanonici Ilijašević, Rumpler, Šagovac v imenu stolnega kapitela, Josip Kovačević in drugi. Južna železnica je za romarje vožnino na vsih svojih progah znižala.

— G. Rački, predsednik jugoslovanske akademije in slavnoznani pisatelj hrvatski, je imenovan za kanonika zagrebskega stolnega kapitela in opata bistrškega. Slava!

— Kranjci, pazite ki v Trst hodite. Minoli teden je prišel nek kmetovalec iz Postojne kupit raznih stvari. Iz železnice grede pridruži se mu nek malopridnež ter začne z njim prav sladko govoriti, po tem ga pelje v neko krčmo in ko zapazi, kje ima denar, čaka priložnosti, hlastne po listnici in pobegne, kmet pa je z odprtimi ustmi gledal za njim. Večkrat smo vže omenili enakih stvari, toraj pazite se sladkih malopridnežev v Trstu. „Edinost.“

— Baron Pascotini, jako preljubljena osoba v Trstu, je praznoval svojo osemdesetletnico; mi mu voščimo še mnogo let, piše „Edinost“, ker se je vedno pravično vedel, ko so bili v zborih naši interesi na vrsti.

— Turški softe izstavljeni. Zagrebskim „Pučkim Novinam“ piše prijatelj iz Kaniže, da so se dali turški softe vrnivši se v domovino v Kaniži izstaviti. Vstop k turškim softom v dvorano na tamošnjem kolodvoru bil je namreč prepovedan in le tisti so smeli k njim, ki so plačali 4 gld. vstopnine. Našlo se je dosti radovedno-darežljive gospode, kateri ni bilo nič mar potrositi 4 gld., da se navžije prizora, ktere pri nas ne bodemo tako kmalo zopet vidili. Škoda, piše omenjeni list, da ta lepa misel turški četici v Pešti ni prišla v glavo, sicer bi se bili morda v Carigrad povrnili kot bogataši.

— Smrt Smail-Age Čengića, sloveči spev sedanjega hrovaškega bana J. Mažuraniča, kateri je kakor „Kraljedvorski Rokopis“ skoro v vse olikane jezike prestavljen (slovenski dal nam ga je l. 1870 naš vrli J. Bilc po Novicah, je pa tudi posebej natisnjen; nedavno je naznanjala se celó madjarska prestava), potalijančil je g. P. Bolla, profesor na Reki (Fiume) in vabi k naročevanju. Pod naslovom: „Morte di Smail Čengić-aga“, poema di Giovanni Mažuranič, recato in versi italiani per prof. P. Bolla, krasno vezan velja 1 gl. a. v.

— Kako je napuhnjeni Mohamed, turški cesar, Leopoldu prvemu, avstrijskemu cesarju, v letu 1663 vojsko napovedal.

„Po milosti velikega Boga na nebi Molo Mohamed, bog na zemlji, slavni in premočni car Babilona in Judeje, od izhoda do zahoda,

kralj vsih zemeljskih kraljev, veliki kralj svete Arabije, in Mauritanije, rojeni slavodobitni kralj Jeruzalema, junak in oblastnik od groba razpetega Jezusa Kristusa, trdo poročim tebi, cesarju rimskemu in tebi kralju poljskemu in vsim vašim junakom, kakor rimskemu papežu kardinalom, škofom in vsim tvojim pridruženikom, da smo namenili vdáríti v tvojo zemljo s trinajstimi kralji, z enim milijonom in trikrat stotavžent vojniki, pešici in konjiki, z nevslisanim samosiljem in turško vojsko, kolike ne ti, ne tvoji še nikdar vidili neste. Napred te bomo obiskali v tvojem poglavitnem mestu Dunaju, kakor tebe poljskega kralja, tako tudi vse tvoje „tovarše — z oborožano roko in vojsko, požigajoč, pleneč, ropajoč, vbi-vajoč, do zadnega pokončanja tvoje zemlje in tvojih podložnikov; preganjali bomo tebe in tvoje ljudi s smrtjo, kolikor nar bolj strašno zmisli si bomo mogli, ter pokončali, pogubili, podušili.“

„Jaz bom tebi, ki v neki mali zemlji kraljuješ, tvoje cesarstvo in kraljestvo vzel, te z ognjem in mečem premagal, prestolje rimsko z njegovo trivrstno krono in žezlom strl, pobil, v nič djal. To smo želeli tebi nemški cesar, in tebi poljski kralj in vsim vašim privrženikom poročiti; te besede bomo na tanjko v djanji spolnili, in tebi vse to okusiti dali, ravnaj se tedaj po tem. — Dano v našem veličavnem mestu Štambulu (Carigradu), ktero ima 1659 ulic, 90 bolnišnic, 1000 očitnih toplic, 997 studencev, 120 trgov, 115 hlevov za mēzge, 486 krčem za ptujce, 1652 velikih in malih sol, 1600 malnov na vodi, 4122 munarov in džamij (to je turških cerkva, ki se tudi medšide ali mošeje imenujejo, in turnov.) To veliko in trdno mesto obseže štiri milje in ima na obzidji 560 turnov. To mesto so naši roditelji kristjanom odvzeli, kterih žené in otroci so na očigled zadušeni in razsekani bili. Mi ga bomo ukljub in v sramoto tebi in vsim kristjanom večno obdržali. — Dano ondi v 25. letu našega rojstva in 7. našega močnega vladauja. Molo Mohamed.“

(„Novice“ št. 32 l. 1844.)

— Zagorska narodna čitalnica napravi dne 20. maja — binkoštno nedeljo — veselico na Kalcu v spomin M. Vilharju, ktere čisti dohodki namenjeni so za M. V. spomenik. Program: 1. Čveterospev; 2. Slavnostni govor; gov. g. V. Dolenc; 3. Zbor; 4. Deklamacija v spomin M. V.; dekl. godč. J. R.; 5. Samospev; poje godč. A. C.; 6. Šaljivi „Janez“; 7. Petje; 8. Komični prizor; predst. g. A. D.; 9. Srečkanje. 10. Sviranje godbe s plesom. Začetek ob 7 1/2 uri zvečer. Vstopnina za osobo 60 kr., za družino 1 gld. 20 kr. Točke petja je blagovoljno prevzel Goriški „Slavec“. Ker ima ta veselica blagi namen, nadejati se je obilne vdeležbe, osobito od strani čestiteljev in spoštovalcev pokojnega M. Vilharja. Odbor.

Telegrafične denarne cene 15. maja.

Papirna renta 58.15 — Srebrna renta 64.10 — Zlata renta 70.— — 1860letno državno posojilo 106 80 Bankine akcije 766 — Kreditne akcije 13 4.80 — London 128.90 — Srebro 113 35. — Ces. kr. cekini 6.16 — 20-frankov 10.33.

Prememba stanovanja.

Pisarna glavnega zastopa (4)

banke „Slavije“

je sedaj na Dunajski cesti št. 7 (v Frelihovej hiši) v 1. nadstropji.